



# לגעת בעבר

אינו נערך במקומותינו. יש לכך השלכות מכאיבות על מעמדה של הארכיאולוגיה הישראלית בעולם.

מועצת רשות העתיקות, האמונה על קביעת מדיניות הכללית של הרשות, חותרת להחיל מעמד של עתיקות גם על שרידים מן השנים 1700–1840; להגדיל את מספרם של נאמני רשות העתיקות ולהפקיד בידיהם תפקידי דיווח; לצרף נציגי ציבור לדיונים בעתידם של אתרים ארכיאולוגיים; ולהקים מנגנון על שיבטיח נגישות לכל האתרים.

הבה נקווה שבמלאת 25 שנה לרשות העתיקות אפשר יהיה לברך גם על השגתן של מטרות אלה.

פרופ' ב"ז קדר, יו"ר מועצת רשות העתיקות

בעשרים שנות קיומה הצליחה רשות העתיקות להנחיל לציבור את התפיסה שכל השרידים החומריים של כל התקופות, משחר ההיסטוריה האנושית ועד שנת 1700 לספירה הנוצרית, הם חלק מן המורשת הארכיאולוגית של הארץ. לפיכך חובה לשמור עליהם מבלי להעדיף תקופה או תרבות אחת על רעותה, ומבלי לאפשר ליחידים, יהא מעמדם הציבורי רם ככל שיהיה, לשים יד על פריטי עתיקות. הנחלתה של תפיסה זו היא הישג של ממש לאחר שבעשרות השנים שקדמו להקמת הרשות, מקום המדינה, נהרסו עתיקות רבות ופריטים לא מעטים נתפסו בידי יחידים.

רשות העתיקות גאה בעבודות החשיפה העצומות שנערכו בעשרים השנים האחרונות על ידי עובדי הרשות או בפיקוחם, בעבודות השימור שזכו לתנופה רבה בשנים האחרונות, במניעה נרחבת של שוד עתיקות, בהתייעלות ארגונית מתמשכת, באיכות הפרסומים המקצועיים ובשיפור תדמיתה הציבורית.

עם זאת, הרשות וכלל הקהילה הארכיאולוגית בארץ כפופים לחוק שאינו מכיר בעצמות אדם כעתיקה, ולפיכך חלק מן המחקר הארכיאולוגי הרווח בארצות מתקונות



שונות

פעילות  
חינוכיתתצוגות  
ארכיאולוגיותמינהל  
שימורחפירות  
ארכיאולוגיות

# חפירות ארכיאולוגיות

## 2000 שנות מים בירושלים

בחפירות ארכיאולוגיות של רשות העתיקות באזור ברכת הסולטן שבגן לאומי סובב חומות ירושלים - בעקבות עבודות תשתית של תאגיד הגיחון, נחשף גשר קשתות מרהיב שהיה חלק מאמת המים הקדומה שהובילה מים להר הבית.



רשות העתיקות, בשיתוף רשות הטבע והגנים, פועלות לחשוף את גשר הקשתות לכל אורכו, לשמרו, ולשלבו במסגרת פיתוח כללי של ברכת הסולטן, כחלק מהדגשת חשיבות נושא אספקת המים לירושלים בימי קדם.

תאגיד הגיחון, ששמו משמר את מקור המים העתיק של ירושלים, מסייע במימון חפירות שבהן נחשפים מפעלי מים קדומים בירושלים.

מים בששון: העבודות על תשתיות מים מודרניות חשפו קטע מאמת המים העתיקה של ירושלים. במהלך ביצוע עבודות תשתית ביוב של חברת הגיחון באזור ברכת הסולטן שבגן לאומי סובב חומות ירושלים, נתגלה קטע מאמת המים העתיקה של ירושלים. בעקבות הגילוי ביצעה רשות העתיקות חפירה, שבמסגרתה נחשף גשר קשתות מרהיב שהיה חלק מאמת המים הקדומה שהובילה מים להר הבית.

**לדברי יחיאל זלינגר, מנהל החפירה מטעם רשות העתיקות:** "הגשר, שנראה עדיין בסוף המאה ה-19 ומופיע בתצלומים ישנים, כוסה במהלך המאה העשרים. התרגשנו כשהוא צץ ונחשף בשנית במלוא הדרו במהלך החפירות הארכיאולוגיות". לדברי זלינגר, "תואי אמת המים התחתונה מימי הבית השני, המתחיל בברכות שלמה בסמוך לבית לחם ומסתיים בהר הבית, מוכר היטב במחקר: קטעים ניכרים ממנה תועדו בשולי שכונת ימין משה ובמדרון הסמוך לחומה המערבית של העיר העתיקה. בין שני הקטעים עובר חלקו העליון של גיא בן הינום, בו נבנתה ברכת הסולטן כמאגר למי שיטפונות. על מנת לשמור על גובה נתיב זרימת המים, נבנה גשר מעל הערוץ. שתי קשתות מתוך תשע שהיו בו, נחפרו כעת למלוא גובהן (כ-3 מ')."

הגשר נבנה בשנת 1320 (התקופה הממלוכית), ע"י הסולטן נאסר א-דין מוחמד בן קלאון, כפי שמעידה כתובת הקדשה ששובצה בו, אולם הוא נבנה ככל הנראה במקומו של גשר קדום מימי הבית השני, שהיה חלק מהאמה המקורית."

\* גשר אמת המים. אסף פרץ, באדיבות רשות העתיקות.



# חפירות ארכיאולוגיות

## דרישת שלום מפוליאון השלישי

מטבע זהב מרשים הנושא את דמותו של מנהיג צרפת במאה ה-19 חשף בחפירות ארכיאולוגיות של רשות העתיקות ביפו, לפני עבודות תשתית של חברת נ.ת.ע.



בחפירה ארכיאולוגית מטעם רשות העתיקות שנערכה ברח' קויפמן שבצפון יפו לפני עבודות תשתית של חברת נ.ת.ע. נתיבי תחבורה עירוניים, נחשף מטבע זהב מרשים מתקופת שלטונו של נפוליאון השלישי.

המטבע, שערך עשרה פרנק, הונפק ב-1856 בפאריס, בימי "הקיסרות הצרפתית השנייה", והוא עשוי מזהב כמעט טהור לחלוטין (93%).

הדיוקן המופיע על חזית מטבע הוא של לואי נפוליאון ה-3. נפוליאון ה-3 נבחר לנשיא הרפובליקה השנייה ב-1848, ולאחר הפיכה צבאית ב-1852 מינה עצמו ל"קיסר הצרפתים" – כפי שעשה דודו המפורסם, נפוליאון בונפרט.

לדברי רוברט קול, חוקר מטבעות ברשות העתיקות, "נדיר לגלות מטבעות זהב במהלך חפירות ארכיאולוגיות. זו הפעם הראשונה שנמצא מטבע כזה במהלך חפירות ביפו. יחד עם זאת, ידוע שמטבעות זהב אירופיים היו נפוצים באימפריה העותמנית, אשר סבלה ממשבר פיננסי חריף בשלהי המאה-19. מסמכים ומטמונים שנמצאו בעבר בת"א וב"ש, היוו עדות לפופולאריות של הזהב האירופי - במיוחד בפרובינציות הרחוקות כמו ארץ ישראל, עד סוף מלחמת העולם ה-1."

את החפירה ברחוב קויפמן ניהלה הארכיאולוגית אריולה יקואל מרשות העתיקות. בנוסף למטבע, התגלו במהלך החפירה יסודות של מבנים מהתקופה העות'מאנית המאוחרת וכן מטבעות מתקופות שונות ושברים של כלי חרס המתוארכים למן תקופת המקרא ועד לתקופה העות'מאנית המאוחרת.

\* תמונות המטבע של נפוליאון השלישי משני צידיו. אסף פרץ, באדיבות רשות העתיקות.



# חפירות ארכיאולוגיות

## מזבח פגאני מפואר נחשף במתחם ביה"ח ברזילי באשקלון

מזבח פגאני מפואר נחשף בפיקוח של רשות העתיקות על עבודות הפיתוח במתחם בית חולים ברזילי באשקלון. רשות העתיקות: הממצא שב ומחזק את הקביעה שמדובר בבית קברות פגאני.

אשכולות גפן ועלים. המזבח מוכר כ"מזבח קטורת" – מזבחות כאלה עמדו לרוב במקדשים רומיים, והפוקדים אותם נהגו להקטיר בהם קטורת – בעיקר מור ולבונה, שעה שנשאו את תפילתם אל אליליהם. עדיין ניתן להבחין בסימני האש על המזבח. יתכן שהמזבח הובא מהעיר אשקלון ונתרם ע"י אחת המשפחות לטובת בית הקברות.

ד"ר ישראל מוסיף, כי במהלך הפיקוח הארכיאולוגי על עבודות הפיתוח התגלו בשטח מבני קבורה ששמשו כקברי משפחה, וקברי ארגז ששימשו לקבורות יחידים. כמו כן, נמצא סרקופג (ארון קבורה) גדול מאבן גיר שלו מכסה מעוטר. גובה הסרקופג 80 ס"מ, רוחבו 60 ס"מ ואורכו 2 מ'. במקום בו הונח ראש הנפטר הושארה כעין כרית - הגבהה של האבן.

עבודת הפיתוח לבניית חדר המיון הממוגן בבית החולים ברזילי, המבוצעת ע"י קבלן בפיקוח ארכיאולוגי צמוד של רשות העתיקות, חשפה ממצא חדש ומרשים: מזבח פגאני מפואר מהתקופה הרומית (מאה 1-2 לספירה) עשוי אבן גרניט, שעליו ראשי שוורים זרי דפנה. המזבח עמד במרכז שדה הקבורה העתיק.



לדברי ד"ר יגאל ישראל, ארכיאולוג מחוז אשקלון ברשות העתיקות, "הממצא שב ומחזק את הקביעה שמדובר בבית קברות פגאני. מדובר בממצא מרשים ששרד 2000 שנה. גובה המזבח כ-60 ס"מ, והוא מעוטר בראשי שוורים שמהם משתלשלים זרי דפנה. במרכז כל זר פרח, ולראש השור סרט. זרי הדפנה מעוטרים

\* המזבח. באדיבות רשות העתיקות.





# חפירות ארכיאולוגיות

## בור ללא תחתית

תגלית נדירה - אחרי 3500 שנה נחשפו בשלמותם יותר מ-100 כלי פולחן מרשימים, בסמוך לצומת התשבי (יוקנעם).

לדברי הארכיאולוגים עוזי עד וד"ר אדוין ואן-דן-ברינק, מנהלי החפירה מטעם רשות העתיקות, מדובר בתגלית מלפני 3500 שנה. נדיר גם למצוא עשרות רבות של כלים במצב השתמרות טוב כ"כ: לרוב בחפירות נחשפים שברי כלים, ואילו כאן הכלים הוצאו מהמקום בשלמותם, כאשר כל ממצא הוצא מהמקום בזהירות רבה, צוייר ותועד, וחשף מאחוריו שלל כלים נוספים. הכלים ממוספרים, ומיקומם המדוייק בערימה מתועד לצורך מחקר עתידי. לגברי הארכיאולוגים, ניכר כי בסידור הכלים בבור הושקעו מחשבה וזמן: כלים מסוגים שונים הוטמנו בנפרד זה מזה.



לארכיאולוגים ד"ר ואן-דן-ברינק ועד, השערות שונות לגבי מטרת הבור. "בתקופה זו - לפי המקרא, בני ישראל עדיין היו במצרים או במדבר, ונראה שהכלים שימשו לפולחן פגאני, של אלילים. בתקופה זו, היה נהוג שלכל עיר היה מקדש משלה, שבו היה השתמשו בכלים מיוחדים לפולחן.

בסוף תקופת הברונזה המאוחרת (התקופה הכנענית) פקדו חורבנות את האזור, ובכללן תל קשיש - שחרבה בשריפה עזה ותל יוקנעם הסמוך. לפיכך, אחת ההשערות היא שהטמנת הכלים נועדה לשמור עליהם מפני החורבן הקרב. אפשרות נוספת היא שמדובר בכלי פולחן ששימשו במקדש והוטמנו לאחר שיצאו משימוש: מאחר שהכלים היו שייכים לטקס פולחני הוקצה להם מקום הטמנה מיוחד, והם לא הושלכו לזבל בניגוד לכלים אחרים.

**מחברת נתיבי הגז נמסר:** "אנו שמחים לשתף פעולה עם רשות העתיקות. אין זו הפעם הראשונה בה אנו מוצאים לאורך תוואי הצינור ממצאים המתגלים כבעלי ערך היסטורי. החברה שמחה לקחת חלק בהצלחתו של הפרויקט מיוחד מסוג זה".

חלל שנתגלה ונחשף בחפירות ארכיאולוגיות של רשות העתיקות כפעולה מקדימה להנחת קו צינור הגז הצפוני ע"י חברת נתיבי הגז הטבעי ישראל, למרגלות תל קשיש (תל קסיס), לא חדל מלספק הפתעות קדומות. במשך כשבועיים חפרו ארכיאולוגים מרשות העתיקות את תכולת החלל, והוציאו ממנו בשלמותם יותר מ-100 כלי פולחן שלמים וכלים אחרים מרשימים בני 3500 שנה. בכל פעם חשבו החופרים שהם מגיעים לתחתית, אלא ששוב ושוב, התגלתה שכבת ממצאים חדשה ומרתקת של כלים שלמים תחת זו שפורקה.

אל הבור הצר נהגו לרדת בעבר בעזרת שתי מדרגות רחבות חצובות. בבור נמצאו כלים שלמים מגובבים זה על גבי זה, וכלים אחרים נשברו על ידי אלה שהונחו עליהם. בין הממצאים שנמצאו: כלי פולחן ששימשו להבערת קטורת, פרצוף גברת מפוסל שהיה חלק מכוס פולחנית ששמשה להקדשת משקה לאל, גביעים וקערות בעלי גבי בסיס גבוה, וכלים שנועדו לאכילה ושתייה. כלים נוספים שנמצאו יובאו ממיקנה שביוון ובהם כלי קיבול לשמנים יקרים - עדות לקשרי סחר הקדומים עם יוון בתקופה בה הוטמן הממצא.



# מינהל שימור

## השקת המרכז הבינלאומי לשימור ע"ש העיר רומא

המרכז הראשון בארץ להכשרה בנושא שימור ובו מעבדת השימור הגדולה בישראל, יופעל על ידי רשות העתיקות, החברה לפיתוח עכו העתיקה ועיריית עכו, בשיתוף פעולה ובתמיכת ממשלת איטליה ומוסדותיה

אקדמיים מקצועיים ושיתופי פעולה בינלאומיים. בטקס חנוכת המרכז השתתפו שגריר איטליה בישראל Luigi Mattiolo, הממונה על מונומנטים ונכסי תרבות בעיריית רומא Professor Umberto Broccoli, מנהל רשות העתיקות שוקה דורפמן, מנכ"ל החברה לפיתוח עכו דודו הררי, מ"מ החברה הכלכלית בעיריית עכו בן מיוס, הקוסטוס של ארץ הקודש, האח הפרנציסקאני Pierbattista Pizzaballa, נציגים בכירים מעיריית רומא, מומחי שימור מאוניברסיטאות ומוזיאונים, ועוד.

עכו הוכרזה כעיר מורשת עולם על ידי אונסק"ו, והיא משמשת בפועל 'בית ספר פתוח' בנושאי שימור מזה 20 שנה. כדי לעצור את מגמת הבליה וההרס של נכסי העבר בישראל ולשמר אותם לדורות הבאים, זיהתה רשות העתיקות צורך בהקמת מרכז שייתן מענה הולם לנושא השימור בישראל בהכשרת משמרי העתיד, והקמת מעבדות שימור. לצורך כך, הוקצה מבנה מיוחד ומרשים מהתקופה העות'מאנית (הבנוי על יסודות עתיקים) שמשמש לפעילות המרכז, אשר עבר – ויעבור – שימור על ידי משמרים מקצועיים ותלמידי המרכז.

המרכז ייחנה משתוף פעולה עם אוניברסיטאות שונות מהארץ, מאיטליה וממקומות נוספים בעולם, המתמחים בתחום השימור.

בנוסף, מייסדי המרכז הבינלאומי לשימור ע"ש העיר רומא הציבו כמטרה להכשיר את תושבי עכו בנושאי מקצועות השימור: בכלל הקורסים הבינלאומיים משתתפים גם תושבים מעכו, באמצעות מערכת מלגות מיוחדות, ממקורות שונים. בעתיד, מתוכננת בניית מעבדה מקצועית במרכז, שתאפשר לבצע מחקר בחומרי שימור, תוך תמיכה ושימוש בידע ובניסיון האיטלקי.

שימור המורשת הבנויה, שתפס בשנים האחרונות תאוצה בארץ – ואף קיבל לאחרונה זריקת עידוד בדמות התכנית הממשלתית לשיקום אתרי המורשת, מקבל כעת תנופה משמעותית נוספת בדמות מרכז בינלאומי לשימור ע"ש העיר רומא, שיפעל בשיתוף עם איטליה.

בשנת 2009 החליט ראש העיר רומא, מר Giovanni Alemanno, להקדיש את פרס "דן דוד" הנדיב בזכות העיר, לייסוד מרכז שימור בעיר עכו. תמיכה נוספת למרכז, בהכשרה מקצועית ובייעוץ, ניתנת על ידי שגרירות איטליה בישראל ועל ידי משרד התרבות האיטלקי. שיתוף הפעולה בין משרד התרבות האיטלקי ורשות העתיקות החל בשנת 2005, בעקבות חתימה על מסמך הבנות בין הצדדים.



בחודש שעבר נחנך "המרכז הבינלאומי לשימור על שם העיר רומא" – המרכז לשימור יופעל על ידי רשות העתיקות, החברה לפיתוח עכו ועיריית עכו, ובתמיכת ממשלת איטליה ומוסדותיה. המרכז יפנה לכל הקהלים – מהציבור הרחב בכלל ותלמידים בפרט, ועד לקורסים



# מינהל שימור

## שימור ושיקום שער יפו

בתקופת המנדט הבריטי החלו בהריסת המבנים שמחוץ השער ויצרו את הבסיס לפארק סובב החומות של ימינו.

בתקופת מלחמת העצמאות היווה השער מוקד לקרבות קשים, ואף נחסם כליל במהלכה על ידי רכב משוריין שנפגע במלחמה ונתקע בפתחו. בהסכמי הפסקת האש בין ישראל וירדן ניצב שער יפו על פתחו של שטח ההפקר שהשתרע משער יפו עד כיכר צה"ל ושכונת ממילא, כשהוא מפריד בינו ובין ירושלים הירדנית שממזרח. בעקבות כך לא סולק המשוריין החוסם, והשער נותר סגור במשך כל ימי הקו העירוני בירושלים החצויה. שרידי הקליעים שפילחו את אבני השער נראים בברור על חלקיו העליונים.

במהלך עבודות השימור בשער יפו מינהל השימור ברשות העתיקות ביצע טיפול שימורי מקיף לכל חזיתות השער ולחללו הפנימי: הוסרו סכנות שאיימו על שלום המבקרים במקום, שומרו סימני פגיעות הכדורים, טופלו אבנים ועיטורים בלויים והשער עבר ניקוי יסודי. בין השאר פורקה ושומרה ביסודיות כתובת ההקמה של השער שהייתה במצב שימורי קשה ובשלב מתקדם של התנתקות.

[לפרטים נוספים על פרויקט שימור חומות ירושלים](#)

חומות העיר העתיקה של ירושלים הן מנכסי המורשת התרבותית וההיסטורית החשובים של העיר.

מאז פברואר 2007 מבצע מינהל השימור ברשות העתיקות את פרויקט 'שימור ושיקום חומות ירושלים' בניהול הרשות לפיתוח ירושלים ובמימון משרד ראש הממשלה ועיריית ירושלים. במסגרת הפרויקט נעשות פעולות רחבות לשימור ושיקום חומות העיר העתיקה – כמענה לתופעות של הרס ובליייה מהן סבלו החומות לאורך השנים.

לפעולות השימור קדמו הכנות מדוקדקות וגיבוש תכנית רב שנתית לתיעוד, לתכנון ולביצוע פעולות השימור והשיקום בחומות.

חומות העיר העתיקה נבנו במאה ה-16 על ידי הסולטאן סולימאן המפואר ושער יפו נחנך לראשונה בשנת 1538.

לקראת סוף המאה ה-19 הפך אזור שער יפו למרכז עירוני פעיל ומשגשג כמרכז העסקים, השווקים, התחבורה והתרבות של העיר. כעדות לתקופת שגשוג זו נראים עדיין סימני הגגות שנצמדו לשער על מספר חזיתות. שיאה של התקופה חל בשנת 1898 אז הוחלט לפרוץ סמוך לשער פתח כניסה רחב, שיאפשר לקיסר הגרמני, וילהלם השני ולרעייתו, אוגוסטה ויקטוריה, להיכנס לעיר במרכבתם. וכך, לראשונה בהיסטוריה של ירושלים המודרנית, התאפשרה כניסתן של עגלות לתוך העיר העתיקה.







# מינהל שימור

**לפני שימור - אוגוסט 2009**

**אחרי שימור - אפריל 2010**

**שדה הכוכבת לפני שימור**

**שדה הכוכבת אחרי שימור**

**לפני שימור**

**אחרי שימור**

**רשות העתיקות**

**THE OLD CITY WALLS CONSERVATION PROJECT**

**مشروع صيانة وتاهيل أسوار المدينة القديمة**

**שימור ושיקום שער יפו**

המסגרת הכללית של הפרויקט היא מנכסי המורשת העולמית והרשימות המוגנות של יוনেסקו. ב-2007 נמצא כיצור השימור ברמת המיתרים את מדינת ישראל ושימור ושיקום רחובות העתיקה. בניהול הרשות העתיקות ופרויקט שימור ושיקום שער יפו. המסגרת הכללית של הפרויקט היא מנכסי המורשת העולמית והרשימות המוגנות של יוনেסקו. ב-2007 נמצא כיצור השימור ברמת המיתרים את מדינת ישראל ושימור ושיקום רחובות העתיקה. בניהול הרשות העתיקות ופרויקט שימור ושיקום שער יפו. המסגרת הכללית של הפרויקט היא מנכסי המורשת העולמית והרשימות המוגנות של יוনেסקו. ב-2007 נמצא כיצור השימור ברמת המיתרים את מדינת ישראל ושימור ושיקום רחובות העתיקה. בניהול הרשות העתיקות ופרויקט שימור ושיקום שער יפו.

**שיקום ושימור שער יפו - תהליך עבודה**

**רשות העתיקות**

**1917**

**ניקוי השטח**

**מיניע קיימים וייצוב**

**צביעה וטיפול בקמרן**

**ייצוב עימורים**

**ייצוב הנדסי באמצעות עוגנים**

**איסוס ראש החומה**

**טיפול באבנים סדוקות**

**1917**

**1900**

**1900**

**1856**

**חזית מרחיבה**

**חזית צפונית**





# תצוגות ארכיאולוגיות

## מוזיאון כיסופים לעתיקות חבל מעון

מוצגים עמודים וכותרות עמודים מרשימים, וכן מתקנים חקלאיים כגון רחיים גדולים של חמור מהתקופה הביזנטית.

למרות הקשיים הכלכליים הכרוכים בכך, עמלו בקיבוץ כיסופים על פתיחתו מחדש של המוזיאון הקטן, תוך דגש על הצגת המידע החיוני להבנת הממצאים וההקשר אליו הם שייכים במכלול הידע האקדמי שנאסף בחבל מעון. הפתיחה המחודשת התאפשרה הודות למאמץ של רבקה בן ארי, מנהלת הקהילה בכיסופים, ושלומי אילן מרכז המשק, ובתרומת מרכז בק למדע בירושלים. חברי קיבוץ רבים נרתמו לפרויקט ועסקו במלאכת הנגרות, הגינון ושיפור המראה הכללי של המבנה והמוזיאון נפתח מחדש לקהל הרחב.

מוזיאון העתיקות האינטימי הממוקם בבית התרבות של קיבוץ כיסופים נוסד בשנות ה-70. המוזיאון התבסס על אוסף גדול של פריטים ארכיאולוגיים שאסף במשך שנים חבר הקיבוץ עמי שאול ז"ל וחברים נוספים באזור שמסביב לקיבוץ ושדותיו. לאחר פטירתו, החליטו הוריו ומשפחתו של עמי להקים את המוזיאון לזכרו.

עם השנים הועם זוהרו של המוזיאון והאוסף הידלדל. היום, בעבודה משותפת של הקיבוץ עם רשות העתיקות, חודש חדר האוסף והתצוגה שודרגה והותאמה לקהל הרחב.

האוסף כולל ממצאים רבים מהתקופה הביזנטית, בהם קנקני יין "עזה" ופסל שיש יפהפה ללא ראש של אלה לא ידועה.



אוצרת התצוגה: רעות אילן. עזרה: ד"ר אורית שמיר, ניר פארן – רשות העתיקות. התצוגה באדיבות רשות העתיקות

ביקורים במוזיאון יתאפשרו בתיאום מראש עם אורחן כיסופים בטלפון 054-7917999, בתשלום של 10 ש"ח לאדם.

**לתצוגות נוספות ברחבי הארץ- ללא תשלום**

עוד מוצגת במוזיאון כתובת קבורה גדולה ומרשימה מהתקופה האסלאמית. באוסף פריטים רבים מתקופת האבן, הכוללים אבני יד ומיקרוליתים (נתזי אבני צור שהיו חלק מכלים מורכבים יותר, כגון למשל חץ ומגל).

בגן הארכיאולוגי הצמוד לחדר התצוגה, מוצגים פריטים אדריכליים בעלי חשיבות רבה להבנת ההתיישבות באזור חבל מעון לאורך אלפי שנות החיים שם. בין השאר,



# פעילות חינוכית

## ילדים מציירים ארכיאולוגיה

### תחרות כרזות בנושא שמירת עתיקות

לכבוד חגיגות 20 שנה לרשות העתיקות, רשות העתיקות יזמה תחרות כרזות בנושא שמירת עתיקות, בין תלמידים מרחבי הארץ, אשר משתתפים בתוכניות ללימוד ארכיאולוגיה בבתי הספר.

הציורים הנבחרים מוצגים לפניכם להצבעה ולבחירה. הציור הזוכה יזכה את התלמיד ובני כיתתו בפעילות ארכיאולוגית.

לבחירה אנא סמנו את הציור הנבחר. ההצבעה תתקיים עד יום חמישי 17 ביוני 2010. ניתן להצביע רק פעם אחת.

זכרו: מי שמצביע- משפיע!!! להצבעה

**לפרטים על הפעילות החינוכית של רשות העתיקות ולהזמנה: מרכזים ארכיאולוגיים חינוכיים**



\* הכרזה הזוכה בתחרות 'ילדים מציירים ארכיאולוגיה' לרגל 60 שנה למדינה: תמיר מגד, ילין חיו, פז מונרוב, ולירון פייט מכיתה ד' בבית ספר "יהלום", קריית אונו והמדריכה טל מרשות העתיקות



## שונות

### 'העבר עוד לפנינו' - 20 שנה לרשות העתיקות

\* במסגרת אירועי 20 שנה לרשות העתיקות, מוזמן הציבור בין 1 ביולי ל-8 ביולי 2010 להפנינג ארכיאולוגיה לכל המשפחה, שייערך במרכז עמיעד (בדגש ילדים) ובמוזיאון יפו לעתיקות. האירוע ביפו יכלול הדמיה של חפירה פעילה לכל המשפחה באוהל חפירה, משחק 'חפש את המטמון' המשלב בין אתרים שונים ביפו העתיקה, תצוגת ממצאים ארכיאולוגיים גדולים וקטנים שנחשפו ביפו וחשיפה לפעילות רשות העתיקות הכוללת בין השאר שימור פסיפסים, שוד עתיקות, ארכיאולוגיה ימית ועוד. פרטים נוספים באתר רשות העתיקות.

### הזמנה לפתיחת תצוגה

\* טקס פתיחת הגן הארכיאולוגי "כנרת" ע"ש דורית הראל. יום חמישי, ד' באב תש"ע 15.7.2010 בשעה 18:30  
ברחבת המכללה האקדמית כנרת

### הרצאות

\* ארכיאולוגיה, סביבה ומורשת - רשות העתיקות וקרן קיימת לישראל מזמינות את הקהל הרחב לסדרת הרצאות  
וסיוורים בנושאי ארכיאולוגיה, סביבה ומורשת, שייערכו בחצר מרכז קק"ל בגבעת ישעיהו שבשפלת יהודה **לפרטים נוספים**

### פרסומים

\* מבצע לסטודנטים - רשות העתיקות יוצאת במבצע מיוחד, המיועד לסטודנטים לארכיאולוגיה, אשר במסגרתו ימכרו  
פרסומי הרשות, במחירי מבצע חסרי תקדים **לפרטים נוספים**

עריכה והפקה מירב שי **תכנים** פרופ' ב"ז קדר, יולי שוורץ, מירב שי

עריכה גרפית ערן צירמן

